

L'EUGS, UN NOU IMPULS A LA POLÍTICA EXTERIOR EUROPEA

Rocío Petruzzi

POLITÒLOGA, MÈMBRE DE LA DELEGACIÓ DEL GOVERN CATALÀ AL REGNE UNIT I IRLANDA

El 28 de juny passat, Federica Mogherini, l'Alta Representant de Política Exterior i de Seguretat de la Unió Europea, va presentar oficialment l'Estratègia Global de la UE per a la Política Exterior i de Seguretat (EUGS, en anglès) davant del Consell Europeu. L'estratègia, resultat d'un procés de reflexió i consulta durant dos anys, respon a un nou context geopolític, substancialment diferent a aquell en què es va dissenyar l'anterior estratègia de seguretat el 2003. Les noves amenaces globals, com la inestabilitat política i social als països veïns, el creixent unilateralisme de Rússia a l'est i la incessant arribada de refugiats al continent plantegen seriosos reptes a l'acció exterior europea, la direcció de la qual es defineix en la nova estratègia.

COHESIÓ INTERNA PER A UNA ESTRATÈGIA GLOBAL

L'estratègia adopta per primera vegada una perspectiva "global" que aborda de manera multidimensional els problemes que generen

inseguretat en l'esfera internacional.

Aquest enfocament integral pretén, d'una banda, resoldre la històrica necessitat de la Unió Europea d'implementar una acció exterior coherent i efectiva, que coordini les polítiques dels seus estats membres en línia amb els principis de la UE. Cal recordar que la política exterior europea s'ha anat forjant al llarg dels anys, evolucionant d'un sistema intergovernamental clàssic a un entorn de cooperació basat en uns principis comuns.

Amb la introducció de la cooperació estructurada permanent i altres mecanismes de cooperació en matèria de seguretat, el Tractat de Lisboa va reforçar significativament els instruments a disposició de la UE en política exterior. Complementàriament, la nova EUGS aporta les cinc prioritats de l'acció exterior europea: la seguretat de la UE, la resiliència dels estats i de les societats en el veïnatge de la UE, un enfocament integral en la gestió del conflicte, l'impuls de dinàmiques regionals de cooperació i la promoció d'una governança mundial.

D'altra banda, d'aquesta manera també es pretén generar confiança en el debilitat projecte europeu a nivell intern, en destacar que l'èxit de les polítiques domèstiques incrementa la

El document presentat per Mogherini defineix "el pragmatisme amb principis" com a guia de l'acció exterior europea, basat en els principis d'unitat, compromís, responsabilitat i cooperació

legitimació de la UE a nivell internacional.

UNA POLÍTICA REALISTA

El document presentat per l'Alta Representant defineix "el pragmatisme amb principis" com a guia de l'acció exterior europea, basat en els principis d'unitat, compromís, responsabilitat i cooperació. No obstant això, no amplia els mecanismes per implementar una política exterior comuna, mantenint gran part de la competència en aquest àmbit en mans de cada estat membre.

La manca d'un compromís a nivell europeu podria portar a pensar que aquesta nova estratègia reafirma el caràcter intergovernamental de la política exterior europea. No obstant això, és tot el contrari. En el context actual de crisi del projecte europeu i auge del nacionalisme estatal, la combinació entre ideals europeus i capacitat nacional pot generar incentius per a l'acció exterior, de manera que l'Estratègia Global per a la Política Exterior i de Seguretat posa les bases per a una política realista.

UNA POLÍTICA EFECTIVA

L'estratègia recull clarament que la utilització de soft power com a instrument de política exterior ja no és suficient. En un món de creixent complexitat i inestabilitat, la Unió Europea ha de comptar amb la capacitat operativa per implementar la seva política exterior si aspira a ser un actor creïble en l'escena internacional. Per a això, la EUGS reconeix que és fonamental el reforç de la política europea de defensa, mitjançant la interoperabilitat de recursos en matèria de comunicació i intel·ligència i la coordinació de la despesa en defensa per part dels estats europeus, per tal de garantir una política efectiva.

NOVA ESTRATÈGIA, VELS VICIS

La EUGS posa les bases per avançar cap a una major integració de la política exterior europea, mitjançant l'establiment d'una reflexió política compartida per tots els estats de la UE.

No obstant això, el moment de la seva presentació no ha pogut ser més inoportú. La celebració del

Els estats membres són incapaços d'impulsar solucions europees a problemes globals, mentre el context mundial evoluciona interconnectat. Fa 13 anys de l'anterior EUGS i el declivi europeu és evident

referèndum sobre la permanència del Regne Unit a la Unió Europea va capturar gran part de l'agenda del Consell Europeu, que tot just es va pronunciar sobre la presentació d'aquest nou marc de política exterior. Paral·lelament, una nova onada de nacionalisme sembla inundar el continent europeu, dificultant la legitimació d'un lideratge polític europeu i la creació de consens entre els estats membres.

En definitiva, sembla ser que la UE no aprèn dels seus errors. Europa segueix ancorada en vells vicis, amb estats membres immersos en problemàtiques domèstiques i objectius a curt termini, incapaços d'impulsar solucions europees a problemes globals. Mentrestant, el context global evoluciona de forma més ràpida, complexa i interconnectada. Tretze anys han passat des de l'anterior estratègia i el declivi del poder europeu no podria ser més evident.

Quan es produirà un canvi en aquesta dinàmica? Ara mateix hi ha una estratègia realista i els instruments necessaris per implementar una acció europea efectiva. No hi ha excuses. Si la Unió Europea aspira a mantenir el seu rol en el món, els líders del Consell Europeu haurien de deixar d'amagar-se darrere de pretextos i demostrar que estan a l'altura de les circumstàncies.